

EKONOMİ POLİTİK

Erinç Yeldan, 13 Mart 2019

Dünya Emekçi Kadınlar Gününün Ardından

Kapitalist pazar ekonomisi insanlığın tüm değerlerini teker teker kar güdüsüne dayalı stratejik hesaplarına bağımlı kılarak, ticari bir mala dönüştürüyor; içeriğini boşaltıyor; anlamsızlaştırıyor. “Dünya Sevgililer Günü”, “Anneler / Babalar Günü”, “Çocuklar Günü”, “Alışveriş Günü”... Küresel pazarın yeni buluşu ise “Kadınlar Gününüz Kutlu Olsun”...

Emekçi kadınların daha 1920’lerden başlayarak, **Clara Zetkin**’in önderliğinde cinsiyet ayrımcılığına, toplumsal şiddete, sosyal dışlanmaya ve kadınların bir yandan kapitalist iş gücü piyasalarında, diğer yandan da toplumsal ilişkiler ağı içerisinde ailelerinde ve sosyal yaşamlarında uğradıkları sömürüye karşı başlattıkları karşı direnişin, amaçlarından soyutlanıp anlamsızlaştırılarak, kadınlar için bir “anma” ve “hediye verme” günü haline dönüştürülmesine; aslında tek hedefleri piyasadan pay kapma ve karlarını çoğaltmak olan şirketlerin, “8 Mart” tarihini “ne kadar da eşitlikçi” olduklarına dair bir sosyal reklam kampanyasına dönüştürmelerine de şaşırılmamak gerekli.

***

Kapitalizm, özü itibarıyla eşitsiz gelişme yasalarına tabi olan ve insanları kutuplaştırıcı ayrımlara bölen bir sistem. Bunu hayatımızın her alanında yaşamaktayız. Cinsiyet ayrımcılığına dayalı sömürü de bunun bir parçası. Uluslararası Çalışma Örgütü’nün (ILO) 2018/19 Küresel Ücret Raporu (*) bu doğrultuda son derece önemli gözlemler sunmakta. Aşağıdaki Tablo’da Türkiye ile birlikte bir grup ülkede ILO’nun sunduğu verileri paylaşmaktayım.

Tablonun ilk sütununda kadın / erkek ayrımında (aylık) ücretlerdeki eşitsizlik oranları sergileniyor. Kadınlar aleyhine yüzde 36 ile Kore ve İsviçre ücret eşitsizliğine başı çekiyor. ILO küresel ücret eşitsizliğinde dünya ortalamasının yüzde 20.5 olarak hesaplamakta. Türkiye’de de bu oran yüzde 9.3 olarak veriliyor. Ancak konumuz açısından daha önemli bir veri üst ve alt gelir grupları düşünüldüğünde, bu gruplar içerisindeki ücret eşitsizliği. Yani, örneğin, en üst ücret düzeyine sahip işçiler arasında kadınların ücret farklılığı nasıl şekillenmekte? Söz konusu sütundaki veriler, zaten derinleşmekte olan ücret uçurumu düşünüldüğünde, *ikincil bölüşüm göstergelerini* ve cinsiyete dayalı eşitsizliğin boyutlarını dile getirmekte.

Toplam ücretliler arasında en üst gelire sahip, yüzde 10’luk dilim ücretler arasında kadınların ücret ortalaması dünya ekonomisinde eksi yüzde 21.1 ile erkeklerin ücret ortalamasının gerisinde kalmakta. Türkiye için ise bu oran yüzde 19.1 olarak verilmiş. Ancak konunun bir de “annelik” boyutu var. “Çocuk sahibi olan kadınların” ücret ortalaması, çocuğu olmayan kadın emekçilerin ortalamasına göre belirgin bir şekilde daha düşük. Burada anne kadın emekçilerin üzerlerine yıkılan sosyal sorumlulukların giderek bir nasıl da bir sömürü aracına dönüştürüldüğünü görmekteyiz.

Tabloda yer alan ülkeleri değerlendirdiğimizde bu sömürü biçiminin en yoğun olduğu ülkenin yüzde 29 ile Türkiye’de gerçekleşmekte olduğunu okuyoruz. Ataerki sosyal üst yapının koşullandırılmalarıyla beslenen ve işgücü piyasalarında yarı-zamanlı ve

enformelleştirilmiş işlere mahkum edilen çocuk sahibi kadın emekçilerin uğradığı ekonomik ve sosyal şiddet tüm çıplaklığıyla karşımızda duruyor.

***

Bütün bu gerçekler ortada iken, kadınların haklı tepkilerinin dile getirilmesinin engellendiği Türkiye, 8 Mart yürüyüşlerini yasaklayarak kadınların eşitlik, özgürlük ve barış özlemlerinin dile getirilmesinden korkar durumda. Hukukun üstünlüğünün yadsındığı, demokrasi ve hukuk kurumlarının çökertildiği, bilim insanlarının düşünce özgürlüklerinin yok edildiği ülkemizde, kadınları “helal mal / haram mal” diye değerlendiren gerici zihniyetin vardıgı bu nokta hiçbirimizi şaşırtmıyor.

Kadın / Erkek İşgücü Arasında Ücret Eşitsizliği (%)			
	(Aylık) Ücretlerde	En Yüksek %10 Gelir Grubunda	Çocuk Sahibi Olan Kadınların, Olmayanların Ücretlerine Göre
ABD	-23.50	-9.40	-4.30
Arjantin	-25.00	-1.90	-10.50
Avustralya	-31.50	-5.20	-5.00
Brezilya	-20.10	-1.20	-7.70
Çin H.C.	-19.00	-26.20	-10.40
Filipinler	6.60	-48.10	-4.80
Güney Afrika	-20.00	-12.40	-1.10
İsviçre	-36.00	-20.90	-7.30
Kanada	-25.60	-8.70	-1.20
Kore	-36.70	-22.30	-12.60
Meksika	-20.20	-5.00	-5.80
Mısır	-13.50	-20.30	13.10
Peru	-21.20	-23.90	-12.90
Rusya	-27.90	-22.90	-14.70
Şili	-21.60	-11.30	-2.40
Tanzanya	-12.20	-17.90	-3.05
Türkiye	-9.30	-19.10	-29.60
Ukrayna	-25.40	-1.60	2.80
Uruguay	-23.00	-10.30	-6.10
Viet Nam	-10.50	-6.90	0.96
Dünya Ort.	-20.5	-21.1	--
Kaynak: ILO, 2018/19 Küresel Ücret Raporu			

(*) <https://www.ilo.org/global/research/global-reports/global-wage-report/2018/>